

A thriving language

Breton, a language for the 21st century

Some local authorities are engaged in programmes to promote the use of Breton in their fields of power. The Breton language conquers new areas, like trading, media, advertising, computing, banking... *Ofis ar Brezhoneg*, with its «Ya d'ar brezhoneg» campaign, encourages and enhances those initiatives, in the private sector as well as among local authorities. Breton is the main Celtic language used on Wikipedia, which shows that the language is well established in the 21st century. *OpenOffice*, *Skype*, *Mozilla*, *Firefox* and *Thunderbird* softwares all have Breton versions.

A new attitude

The number of Breton-speakers is still decreasing but, thanks to the growing number of bilingual schools, there are more and more young people who can speak the language. In the same way, activities like dancing, acting, singing (kan-ha-diskan) are full of life and cultural enthusiasm. The Breton language has wide support and it is used more and more in public life.

Breton as a medium of education

Since the 19th century Bretons have struggled for the recognition of their language by the ministries, according to the wishes of the people, but they have been confronted to the refusal of the Minister for Education. Parents then decided to create their own schools where Breton would be the means of education. The first Diwan school opened in 1977. Breton-French bilingual classes were then opened in public schools (1982) and in private Catholic schools (1991). The figure of 12,000 pupils educated in bilingual classes (Diwan, public schools, Catholic schools) was reached in September 2008. The Regional Council of Brittany, has developed a plan to enhance the use of the language and, want that figure to be 20,000 in 2010. Besides, around 18,000 pupils are taught Breton as a subject.

A professional asset

Breton classes for adults are quite popular too and they concern almost 5,000 people. Recently, knowing Breton has become a professional asset to get a job. More than 1,000 jobs now require some knowledge of Breton, either in schools, in the media, in associations, in services, in local jobs..

Ur c'hemm er speredoù

War zigreskiñ ez a c'hoazh an niver a vrezhonegerien evit ar mare. Niverusoc'h-niverusañ eo ar re yaouank gouest da vrezhonegañ avat, a-drugarez da gresk ingal an niver a skolioù divyezhek. War dachennoù all evel an dañs, ar c'hoariva pe ar c'han (kan-ha-diskan) e vez adkavet ar yaouankiz hag ar birvilh sevenadurel-se. A-du gant ar brezhoneg emañ an darn vrasañ eus an dud ha graet e vez gantañ muioc'h-mui er vuhez foran.

Ar brezhoneg evel yezh kelenn

Meur a wech, adal an XIXvet kantved, e voe klasket lakaat ar Stad da gemer e kont c'hoant ar bobl e vefe kelennet ar brezhoneg er skolioù. A-enep e savas an Deskadurezh Stad bep tro. O welet kement-se e voe savet ar skolioù Diwan, skolioù zo ar brezhoneg o yezh kelenn pennañ, gant tud skolidi. E 1977 e oa bet digoret ar skol gentañ. Da heul berzh ar skolioù-se e voe digoret klasoù divyezhek en deskadurezh publik (1982) ha prevez (1991).

E distro-skol 2008 e oa bet tizhet 12 000 bugel skoliataet e brezhoneg, en ur gontañ an holl hentadoù (Diwan, publik, prevez). Ar C'huzul-rannvro en deus lakaet da bal en e steuñv politikerezh yezh tizhout 20 000 bugel skoliataet en hentadoù-se ac'hann da 2010. A-hend-all e oa e-tro 18 000 skoliad oc'h heuliañ kentelioù brezhoneg e 1999.

Un dra ouzhpenn evit kavout labour

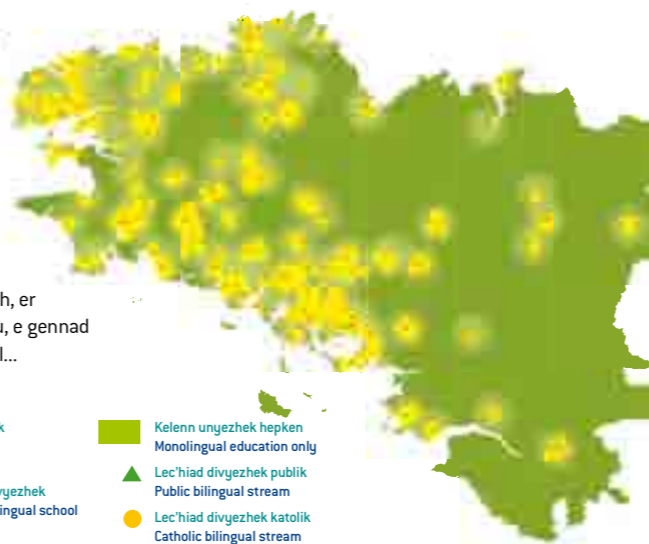
Berzh bras a ra ivez ar c'hentelioù hag ar stajoù evit an dud deuet heuliet gant e-tro 5.000 a dud. Abaoe un nebeud bloavezhioù e sikour gouzout brezhoneg evit kavout labour. Ouzhpenn 1.000 post-labour zo liammet ouzh ar brezhoneg bremañ, en deskadurezh, er mediaoù, e bed ar c'hevredigezhioù, e gennad ar servijoù, er strollegezhioù lec'hel...

Ur yezh virvidik

Ar brezhoneg, yezh an XXI^{vet} kantved

Strollegezhioù lec'hel niverus a gas war-raok programmoù divyezhekaat ar pezh zo en o dalc'h. E blas a gav ar brezhoneg war tachennoù nevez evel ar c'henwerzh, ar mediaoù, ar bruderezh, an urzhiataerezh, ar bankoù ivez... An Ofis, gant e goulzad "Ya d'ar Brezhoneg", a dalvoudeka hag a ro lañs d'an oberoù-se, ken er gennad kenwerzhel, ken er strollegezhioù lec'hel. Aet eo ar brezhoneg war-raok war dachenn an teknologiezhioù nevez ivez : 1añ yezh keltiek war Wikipedia eo, troet eo bet ar mezialioù OpenOffice, Skype, Mozilla Firefox ha Thunderbird...

Ofis ar Brezhoneg / Breton Language Board
8 bis, straed / rue Félix Faure
29270 Karaez-Plougêr / Carhaix-Plouguer
www.ofis-bzh.org
studi.diorren@ofis-bzh.org

Ar brezhoneg ur yezh keltiek Breton a Celtic language

Ar Vretoned o tiazazañ e Breizh The settlement of Britons in Armorica

Ur yezh virvidik A thriving language

Brezhoneg, ur yezh en Europa
Breton, a European Language

www.studiokazez.com Kreadad luc'hskeudennit / Photo credits : Erich SPIEGELHALTER - CRTB

Breton a Celtic language

Breton, a unique language

Breton is a full-fledged language, as far as grammar, syntax or lexicon are concerned. Word order is flexible, for instance, the main element of information is emphasized and placed first.

The Celtic languages, like Romance languages and Germanic languages, are Indo-European languages.

Today they are spoken in Ireland, Scotland, the Isle of Man, Wales, Cornwall and Brittany. Cornish and Welsh are the languages most-closely related to Breton, the only Celtic language spoken in continental Europe. The Celtic languages, and especially Breton, are related to the Gaulish language, now extinct.

Four dialects are usually identified in Breton :

cornouaillais, léonard, trégorrois and vannetais. The names of those dialects correspond to the 4 dioceses of Lower Brittany. However, there is no clear-cut division between dialects that could prevent understanding. Throughout the 20th century, due to the development of bilingual education, the media and a modern Breton-language literature, a common language has emerged, with local variations. Today, speakers under 40 can read and write the language and they easily understand each other.

SKOURR PREDENEK / BRYTHONIC BRANCH			SKOURR GOUEZELEK / GOIDELIC BRANCH			
Brezhoneg Breton	Kerneveureg Cornish	Kembraeg Welsh	Gouezeleg Bro-Skos Scots Gaelic	Manavg Manx	Iwerzhone Irish	Saozneg English
Pevar	Peswar	Pedwar	Ceithir	Kiare	Ceathair	Four
Pemp	Pymp	Pump	Cuig	Queig	Cuig	Five
Mab	Mab	Mab	Mac	Mac	Mac	Son
Penn	Pen	Pen	Ceann	Kione	Ceann	Head

Skouerioù eus heñvelderioù zo etre ar yezhoù keltiek / Examples of similarities between the Celtic languages

Ar brezhoneg, yezh keltiek nemeti komzet war an douar-bras.

Evel ar yezhoù romanek ha germanek ez eus yezhoù indezeuropek eus ar yezhoù keltiek.

Komzet int hiziv an deiz en Iwerzhon, Skos, Enez-Vanav, Kembre, Kernev-Veur ha Breizh. An div yezh tostañ d'ar brezhoneg eo ar c'herneveureg hag ar c'hembraeg met ar brezhoneg eo ar yezh keltiek nemeti komzet war ar c'hevandir. Ar yezhoù keltiek, hag ar brezhoneg peurgetket, zo kar d'ar galianeg, aet da get bremañ.

Komz a reer alies eus peder rannyezh ar brezhoneg :

kerneveg, leoneg, tregerieg ha gwenedeg. Klotañ a ra ar rannadur-se gant pevar eskopti kozh Breizh-Izel. War an dachenn avat n'eus ket a droc'h krenn etre ar rannyezhoù o virout ouzh an dud a en em gompren. A-drugarez d'ar skolioù, d'ar mediaoù ha d'al lennegezh vrezhonek, ez eus deuet ur brezhoneg standart war wel, levezonet mui pe vui gant rannyezh pe rannyezh. Hiziv e oar an holl yezherien dindan 40 vloaz lenn ha skrivañ ha mat-tre en em gomprenont.

Ar brezhoneg ur yezh keltiek

Ar brezhoneg, ur yezh dibar

Ur gwir yezh eo ar brezhoneg gant he ferzhioù dezhi hec'h-unan e-keñver yezhadur, ereadur hag ar c'heriaoueg... Gwevn-kenañ eo stumm ar frazennoù da skouer, dre ma lakaer atav an elfenn gelaouiñ bouezusañ er penn-kentañ.

Ar yezhoù keltiek hiziv an deiz
The Celtic languages today

The settlement of Britons in Armorica

Breton comes from the island of Britain

The Celtic peoples who migrated to Armorica from the 5th century B.C. onwards brought with them their own language : Gaulish. It was spoken there until the end of the Roman Empire, even if Armorica had been quite Romanised, by that time.

Later, migrations from Wales, Devon and Cornwall, were to 'recelticize' Armorica. Britons crossed over the Channel at the beginning of the Middle Ages (5th and 6th centuries) and settled down in the peninsula, giving it its new name, Brittany.

The new settlers brought great changes to Armorica. They stamped their presence by naming their settlements :

PLOU (parish) as, for instance, in the name of Plougastell-Daoulaz, GWIK (the middle of the parish) as in Gwimilio, LANN (monastery, oratory) as in Lannuon, TRE (inhabited place, village, 'treve', succursal church) as in Trevedel, LEZ (court, palace) as in Lesneven, BOD (mansion, residence) as in Bodsorc'hel...

Declining after blooming

In the 9th century, the Breton state reached its peak. Bretons invaded parts of Normandy and Anjou. The capital of the kingdom was placed in the East side of Brittany, in the non Breton-speaking part of the country. The language of the elite was Latin, or rather Romance. Little by little the Breton language recessed westwards, and three different areas emerged :

in the East, Britannia Romana, an area where the Breton-speaking settlements were always in small numbers. Breton was to disappear soon; west line Saint-Brieuc/Saint-Nazaire, Britannia Celtica, where the Breton language was to prevail; and in the middle, a mixed area, where both languages were used and where the Romance language was eventually to prevail.

In the 16th century, the linguistic border came to a halt on a North-South line, from Saint-Brieuc to Saint-Nazaire. Today this linguistic border tends to disappear as standard French has spread everywhere and the Breton language has become a symbol of identity for all Bretons.

An tre goude al lanv

E barr he nerzh e oa Stad Breizh en IX^{vet} kantved. Ul lodenn eus Normandi hag eus Anjev zo aloubet gant ar Vretoned. Er reter e vo staliet kêr-benn ar rouantelezh, en un takad ma ne glever ket kalz a vrezhoneg. War romanekaat ez a an dud uhel. Tamm-ha-tamm e kil ar brezhoneg war-zu ar c'hornôg hag e teu tri zakad yezhel war wel.

Er reter pellañ, Britannia Romana, ma n'eus ket kalz a Vretoned ha ma'z aio buan ar brezhoneg da get.

En tu kornôg d'ul linenn Sant-Brieg/Sant-Nazer, Britannia Celtica, ma vo trec'h ar brezhoneg.

E-kreiz, an takad kemmesk, ma kaver brezhoneg ha galleg mesk-ha-mesk ha ma teuiou ar yezh romanek da vezañ trec'h, a-benn ar fin.

Stablaat a raio ar vevenn yezh er XVI^{vet} kantved war ul linenn norzh-su a ya dre vras eus Sant-Brieg da Sant-Nazer. N'eo ket ken splann-se ar vevenn-se hiziv an deiz : galleg standart zo en implij e pep lec'h ha sellet e vez ouzh ar brezhoneg evel ouzh un elfenn vreizhadelezh talvoudekaus evit an holl Vretoned.

< An divroadegoù eus Kernev-Veur, Devon ha Kembre e deroù ar Grennamzer Migrations from Cornwall, Devon and Wales in the early Middle Ages

Bevennoù ar brezhoneg en IX^{vet}, XVI^{vet} kantved hag e deroù an XX^{vet} kantved The limits of the Breton language through the ages, 9th, 13th and beginning of the 20th centuries

Ar Vretoned o tiazezañ e Breizh

Ar brezhoneg, ur yezh deuet eus Enez Vreizh

Gant ar pobloù kelt o tiazezañ en Arvorig adalek ar Vvet kantved a-raok J.K. e teu o yezh : ar galianeg. Bev e chomo ar yezh er vro betek dibenn impalaeriezh Roma. Met d'ar mare-hont e oa bet romanekaat mat Breizh d'ja.

Ar Vretoned o kuitaat Kembre, Devon ha Kernev-Veur eo a zo o vont da adkeltiekaat Arvorig. E deroù ar Grennamzer e treuz Mor Breizh ur bern Bretoned hag e tiazezent da vat el ledenez a zeu da vezañ Breizh diwar neuze.

Penn-da-benn e vo kemmet ar vro gant an dud nevez-erruet. Anvioù-lec'h a bep seurt a zo test a gement-se : PLOU (parrez) Plougastell-Daoulaz, GWIK (kreiz ar barrez) Gwimilio, LANN (peniti, manati) Lannuon, TRE (lec'h annezet ha gounezet, karter, trev) Trevedel, LEZ Lesneven, BOD Bodsorc'hel...